

ВСТУПНІ ДОПОВІДІ

Сербин Руслан Андрійович, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, проректор Національної академії внутрішніх справ

ШАХРАЙСЬКІ СХЕМИ У СФЕРІ БЛАГОДІЙНИЦТВА

Благодійність є складним і багатоаспектним суспільним явищем, що суттєво впливає на розвиток соціальної сфери всіх країн світу. На її підґрунті сформувалася така професійна діяльність, як соціальна робота. Нині благодійність розвивається надзвичайно активно. Це пов'язано, насамперед, із соціально-економічними змінами в суспільстві, що сприяли становленню ринкових відносин, а також приватного бізнесу, який переважно і здійснює благодійну діяльність. Водночас унаслідок розпаду єдиного соціального, економічного та геополітичного простору сформувалися тенденції, які раніше не були поширеними: зниження рівня життя, народжуваності, збільшення кількості безробітних, занепад інституту сім'ї та шлюбу тощо.

Загострення соціальних проблем у світі стимулює усвідомлення власних потреб окремими групами населення, формування запитів на соціальні послуги. Задоволенню таких потреб сприяло поширення соціальної благодійності, яку на добровільних засадах надають доброчинні фонди, неурядові організації, приватні особи.

Важливого значення ця сфера суспільного життя в нашій державі набула останніми роками, зокрема у зв'язку з подіями, що відбуваються на Сході та Півдні України, та зі значним збільшенням кількості людей, які потребують допомоги (вимушені переселенці, мешканці окупованих територій, учасники бойових дій, особи з інвалідністю та ін.). Унаслідок цього наша держава за індексом благодійності протягом останніх п'яти років серед держав світу піднялася зі 151-го місця на 103-тє.

Офіційно в Україні нині зареєстровано 13 620 благодійних фондів. Результати проведеного дослідження засвідчують, що лише впродовж останніх двох років на допомогу хворим і захист держави українці витратили понад 10 млрд грн. Зазначене

свідчить про те, що наші громадяни навчилися допомагати знедоленим і тим, про кого не спроможна піклуватися держава [1].

Попри позитивні аспекти благодійництва, виникло чимало шахрайських схем у цій сфері, що повсякчас підтверджують повідомлення засобів масової інформації.

За даними Асоціації благодійників України, майже з 14 тис. зареєстрованих благодійних фондів реально працюють близько тисячі. Інші займаються шахрайством, привласнюючи кошти українців.

Відомо чимало прикладів діяльності «благодійницької мафії». Зокрема, під час ексклюзивного розслідування журналістів програми «Гроші» було встановлено, що дохід псевдоблагодійної організації зі штатом 200 осіб становить близько 3 млн грн за місяць. Головними сферами діяльності цього «бізнесу» є спекулювання на антитерористичній операції та хворих дітях.

Резонансними в Україні стали події, пов'язані з так званими благодійними організаціями, серед яких: «Дитячі долоні», «Сильні люди», «Знедолені діти», «У ритмі серця», «Дев'ять життів», «Людський промінь світла», «Спілка матерів», «Опора. Віра. Любов», що збирали пожертвування на лікування учасників антитерористичної операції за кордоном [2]. Однак викриті організації, які спекулюють на благодійності, є лише незначною частиною з-поміж усіх наявних, оскільки експерти підтверджують, що простежити, чи гроші доходять до тих, для кого їх збирають, насправді досить складно.

Загалом у сфері благодійництва постало чимало проблем. Украй негативно на ефективності й результативності благодійності позначаються недосконалість галузевої державної політики, недоліки та суперечності в нормах і положеннях національного законодавства, що регламентує здійснення благодійності, ускладнений порядок застосування засобів адміністрування відповідних правовідносин, брак дієвих механізмів координування, контролю та моніторингу благодійництва і взаємодії його суб'єктів під час формування, прийняття й реалізації законодавчих, фінансових і політичних рішень, що чинять або можуть чинити вплив на здійснення благодійності, а також неналежний рівень дослідження як з наукових, так і з практичних позицій корисного

міжнародного досвіду благодійної діяльності та перспектив його використання.

З-поміж негативних чинників розвитку благодійництва слід виокремити відсутність політичної волі та політичного інтересу до цієї проблематики, заполітизованість діяльності благодійних організацій, штучне обмеження сфер і форм здійснення благодійної діяльності, неналежний рівень поінформованості благодійників, бенефіціарів й інших суб'єктів щодо проблематики благодійництва, подеколи шахрайське нецільове використання благодійної допомоги, недовіра суспільства до благодійників, а благодійників – до державних інституцій та бенефіціарів, фінансово-економічна криза в Україні тощо.

Отже, за цих умов актуальною є необхідність комплексного дослідження питань становлення та розвитку благодійництва, змісту й особливостей благодійної діяльності, засад функціонування благодійних організацій, засобів і механізму адміністративно-правового регулювання благодійництва та суб'єктів здійснення благодійної діяльності, а також розроблення на цих підставах пропозицій і рекомендацій щодо вдосконалення державної політики в досліджуваній сфері та національної практики її реалізації.

Список використаних джерел

1. Європейська благодійність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/socium/yevropeyska-blagodiynist-mi-i-voni.html>. – Назва з екрана.
2. У МВС назвали шахрайські «благодійні» фонди [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.korrespondent.net/ukraine/3507975-u-mvs-nazvaly-shakhraiski-blahodiini-fondy>. – Назва з екрана.